

Vieraskielisen lapsen siirtyminen esiopetuksesta perusopetukseen

Apulaisrehtori Antti Mäkinen

Jokivarren koulu

antti.makinen@orimattila.fi

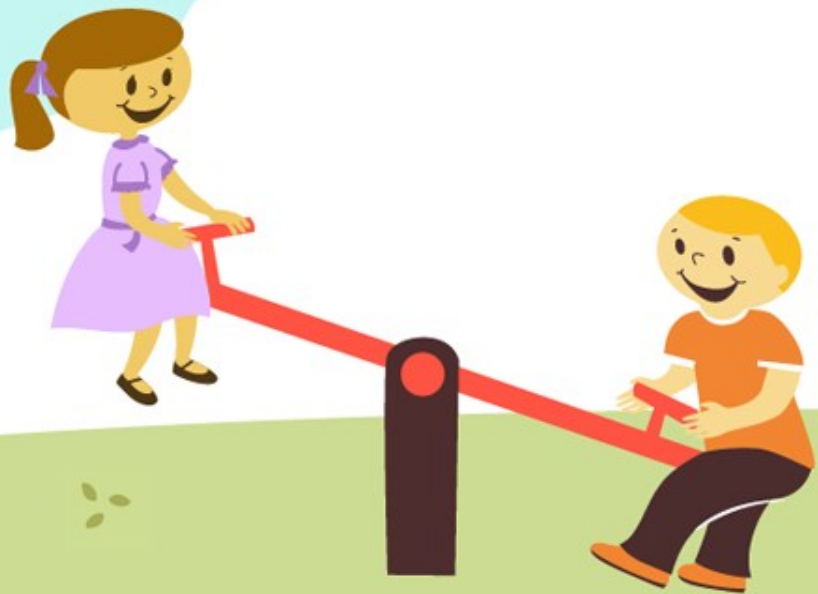

Huomioitavat seikat

- Lapsen suomen kielen taitotaso (valmistava / S2 / S1)
- Lapsen äidinkieli
- Uskonnonopetus peruskoulussa

Suomen kielen taso

Lapsen opettaja on paras henkilö arvioimaan

- Apuna arvioinnissa *Kieliraketti*
- Arkipäivän (puhe)kieli kehittyy selvästi nopeammin kuin opiskeluun tarvittava kielitaito
- Opiskeluun riittävän kielitaidon saavuttaminen vie 5-7 vuotta, jos
 - Lapselle opetetaan aktiivisesti suomen kieltä
 - Lapsi käyttää suomen kieltä aktiivisesti myös vapaa-ajallaan
- Oppimisvaikeuksien arvioiminen on hankalaa
 - Psykologien käyttämät testit ovat kieli- ja kulttuurisidonnaisia
 - Vieraskielisen lapsen oppimisvaikeudet tulisi silti pystyä havaitsemaan → riittävä ja oikeanlainen tuki
 - Eskariopen rooli arvioitsijana jopa suurempi kuin suomenkielisen lapsen kohdalla

Kieliraketti (OPH:n kehittämishankkeen tulos)

VUOROVAIKUTUS JA KESKUSTELU	ESIOPETUS			
	Ei vielä	Joskin verrat	Kyllä	Tarkempi kuvaus: Kuinka? Millaisissa tilanteissa?
Keskustelee <ul style="list-style-type: none"> Osallistuu keskusteluun 				
<ul style="list-style-type: none"> Ilmaisee itseään ja esittää kysymyksiä 				
<ul style="list-style-type: none"> Osa käyttää tilannesidonnaista kieltä 				
Kertoo <ul style="list-style-type: none"> Spontaamisti suuressa ryhmässä 				
<ul style="list-style-type: none"> Spontaamisesti pienryhmässä 				
<ul style="list-style-type: none"> Kehotuksesta 				
Kuuntelee aktiivisesti <ul style="list-style-type: none"> Aikuista/opettajaa 				
<ul style="list-style-type: none"> Toisia lapsia 				
<ul style="list-style-type: none"> Osa jatkaa toisen lapsen kertomaa 				
<ul style="list-style-type: none"> Osa odottaa vuoroaan keskustelutilanteessa 				
Ymmärtää ohjeita <ul style="list-style-type: none"> Yksilöllisesti annettuja 				
<ul style="list-style-type: none"> Ryhmälle annettuja 				

KIELELLINEN ILMAISUTAITO	ESIOPETUS			
	Ei vielä	Joskin verrat	Kyllä	Tarkempi kuvaus: Kuinka? Millaisissa tilanteissa?
Ilmaisee ajatuksiaan, kokemuksiaan ja kysyy sujuvalla suomen kielellä				
Kertoo ajankohtaisista tapahtumista <ul style="list-style-type: none"> Tilannesidonnaisella kielellä 				
<ul style="list-style-type: none"> Kielellä, joka ei liity tilanteeseen/tapahtumaan 				
Kertoo kuulemansa sadut, kertomukset, vitsit, arvoitukset jne.				
Reflektoi satuja ja kertomuksia				
Muistaa asioita ja osaa yhdistää omiin kokemuksiinsa				
Leikkii äänneillä, riimeillä ja loruilla sekä keksii omia samoja ja mielikuvituskieltä				
Sujuva, kohtalaisen laaja sanavarasto				

Kieliraketti (OPH:n kehittämishankkeen tulos)

LUKU- JA KIRJOITUSTAIDON KEHITYMINEN	ESIOPETUS		
	Ei vielä	Jotkin verran	Kyllä
Motivaatio ja kiinnostus <ul style="list-style-type: none"> On kiinnostunut lukemisesta ja kirjoittamisesta Selaa kirjoja, lehtiä, sähköisiä tekstejä jne. Lukee "leikisti" Kirjoittaa "leikisti" 			
Hahmottaa/Paikallistaa <ul style="list-style-type: none"> Alkuäänen, loppuäänen (äänteiden lkm) Tavut sanoissa Sanoja sanojen sisältä 			
Kirjoittaa <ul style="list-style-type: none"> Käyttää kirjoitusta huovasti ja kommunikatiivisesti leikissä Käsin oman nimensä Kopioi tekstejä Kokonaisia sanoja Kokonaisia lauseita Omia kirjoitelmia, kertomuksia, viestejä Kommunikoi tekstin välityksellä ympäristön kanssa Tietokoneella 			
Lukee <ul style="list-style-type: none"> Äänteiden avulla Yksittäisiä sanoja Kokonaisia lauseita Kirjoja Sujuvasti Ymmärtää lukemansa tekstin sisällön Reflektoi ja tulkitsee tekstin sisällön 			

- Lomake kuvaa, miten moninainen *kielitaito* itse asiassa on
- Auttaa arvioinnissa sekä toivottavasti myös mahdollisten oppimisvaikeuksien havainnoinnissa
- Jos lapsi ohjautuu koulupsykologin kouluvalmiusarvioon, Kieliraketti on syytä toimittaa psykologille
- Millaiset kielelliset valmiudet lapsella on?
- Mahdollistaako lapsen kielitaito oppimisen "koulun kielellä" ?

Lauran päivä (esiopetukseen)

- Tarkoitettu esiopetusikäisten suomea toisena kielenä puhuvien lasten suomen kielitaidon kartoittamiseen
- Tärkein osio on sanasto, sillä sanavaraston laajuus, kuten laatukin vaikuttavat olennaisesti oppilaan selviytymiseen perusopetuksessa
- Voidaan tutkia myös kielen rakenteiden hallintaa sekä lapsen vapaata kerrontaa
- Kartoitus tehdään maahanmuuttajalapsen siirtyessä esiopetuksesta perusopetukseen hyvissä ajoin ennen kouluvuoden alkua

Jos lapsen suomen kieli ei ole kaikilla osa-alueilla natiivitasoinen, vaihtoehtoja on kaksi:

Valmistava opetus

- Oppilas ei vielä juurikaan osaa suomen kieltä
- Kieliraketissa arvioinnit ovat lähes kaikissa osa-alueissa ”ei vielä” -kohdassa
- Keskustan oppilaaksiottoalue → Myllylän koulun valmistavan opetuksen ryhmä (syksy 2018)

Muut alueet → oma lähikoulu

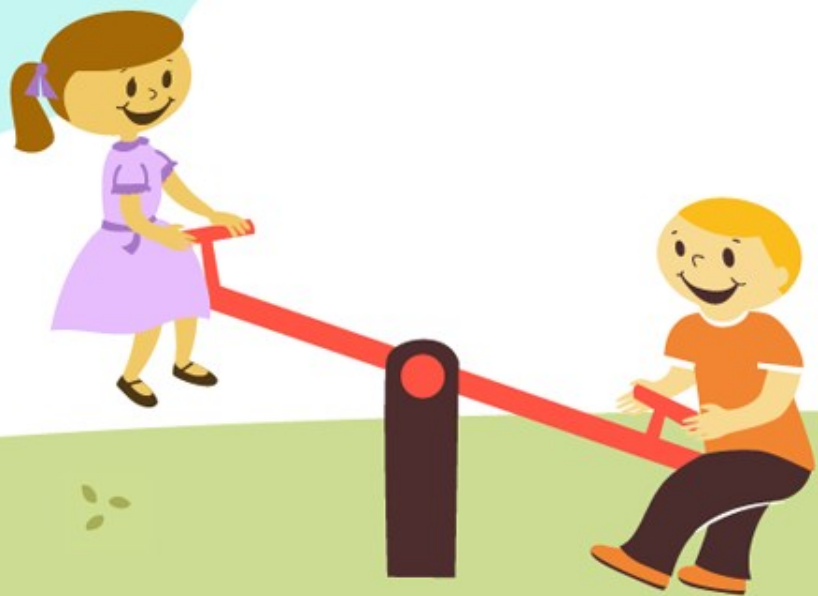

Suomi toisena kielenä -opetus

- Oppilas pärjää arkipäivässä suomen kielellä mutta suomen kieli ei ole vielä natiivitasoinen
- Peruskoulussa aloitetaan S2-oppimäärällä → 1-3h viikossa erillistä S2-opetusta S1-tuntien aikaan
- Väestörekisteriin merkitty äidinkieli on jokin muu kuin suomi
- Huoltaja päättää oppimäärästä (S1 / S2)

Lapsen äidinkieli

Koulutulokkaiden äidinkielet saadaan väestörekisteristä

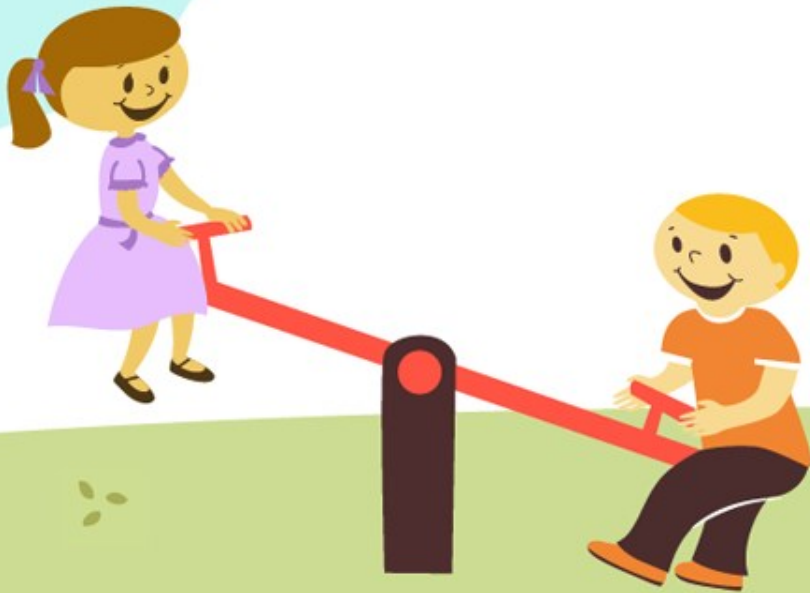
- Huoltaja päättää lapsen äidinkielestä
- Huoltaja ilmoittaa äidinkielen Väestörekisteriin
- Äidinkielen saa valita vapaasti, siihen ei vaikuta esimerkiksi
 - Kansalaisuus
 - Äidin äidinkieli
 - Isän äidinkieli
 - Lapsen kielitaito
- Suositeltavaa on, että lapsen äidinkieleksi merkitään kotona käytettävä kieli
- Kahta kieltä ei voi valita
 - Jos esim. toinen vanhemmista on suomenkielinen ja toinen vieraskielinen, lapselle kannattaa ilmoittaa äidinkieleksi vieras kieli
 - Tarkistetaan väestörekisteristä ensimmäisen kerran YO-kirjoituksissa...

Koulussa voidaan järjestää myös ylimääräistä oman äidinkielen opetusta!

Uskonnon opetus

ja muuta huomioitavaa...

Katsomusaineen opetus kysytään kouluun ilmoittautumisen yhteydessä

- Jos lapsi kuuluu ev.lut. seurakuntaan → osallistuu uskonnon opetukseen
- Jos lapsi kuuluu ortodoksiseen seurakuntaan → osallistuu ortodoksiuskonnon opetukseen (Jokivarren tai Virenojan koululla)
- Jos lapsi ei kuulu mihinkään yllä mainittuun → huoltaja saa valita, osallistuuko uskonnon vai elämäkatsomustiedon opetukseen
- Huoltaja voi myös pyytää, että lapselle järjestetään hänen oman uskontonsa opetusta → opetus on järjestettävä, jos tällaisia lapsia on vähintään kolme
- Jehovantodistajat järjestävät itse oman uskonnonopetuksensa → lapset vapautetaan sekä uskonnon että elämäkatsomustiedon opiskelusta

Muuta huomioitavaa tiedonsiirtoon

- ruokavalio → mahdollisesti kielletyt ruoka-aineet...
- pukeutuminen → uskontoon liittyvä vaatetus, alastomuus...
- kasvatusmetodit → kodin ja koulun yhteistyö, kurittaminen...

